

Erfaringer med momskompensasjons- ordningen for frivillige organisasjoner

Innhold

Innledning	3
1. Bakgrunn	4
1.1 Om momskompensasjonsordningen	4
1.2 Avgrensning av søkemuligheter for organisasjonene	4
1.3 Endringer i forskriften	5
1.4 Søknadsmodeller	5
1.5 Refusjon krone for krone	6
1.6 Revidering av forskriften i 2015	6
2. Resultater fra momskompensasjonsundersøkelsen 2014	7
2.1 Hovedfunn	7
2.2 Svarprosent	8
2.3 Søkermodell	8
3. Fordeling etter organisasjonskategorier	9
3.1 Bransjefordeling i momskompensasjonsundersøkelsen	9
4. Omfang av søknadsbeløp	10
4.1 Respondentenes søknadsbeløp	10
4.2 Hvor mye mer antar respondentene at de kunne søkt om?	10
4.3 Hva må være annerledes for å kunne søke optimalt beløp?	11
4.4 Faktisk og potensielt søknadsbeløp	11
4.5 Avkorting av søknadsbeløpet	12
5. Hvorfor organisasjonene ikke søkte om momskompensasjon i 2014	13
5.1 Hva er årsakene til at organisasjoner ikke deltar i momskompensasjonsordningen?	13
5.2 Hva skal til for at organisasjonen søker momskompensasjon i 2015?	13
6. Underleddenes deltakelse i ordningen	14
6.1 Søker organisasjonene på vegne av alle underledd?	14
6.2 Hvorfor søker ikke organisasjonene på vegne av alle underledd?	15
6.3 Hvorfor rapporterer ikke alle underleddene sine driftskostnader til sentralleddet?	16
6.4 Antall potensielle underledd som kunne deltatt i ordningen	16
6.5 Hva må til for å søke på vegne av flere underledd?	17
6.6 Oppsummering underledd	17
7. Opplevelse av prosessen og kontakten med Lotteri- og stiftelsestilsynet	18
7.1 Søknadsprosess	18
7.2 Kontakten med Lotteri- og stiftelsestilsynet	18
7.3 Klare svar	18
8. Kommentarer til undersøkelsen	19
9. Konklusjoner momskompensasjonsordningen 2014	20

Oslo, mars 2015

Frivillighet Norge

St. Olavs gate 25, 0166 Oslo

Postboks 6832 St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: 21 56 76 50

E-post: post@frivillighetnorge.no

Innledning

Momskompensasjonsordningen for frivillig sektor har vært den viktigste saken i Frivillighet Norge siden oppstarten i 2005. Det politiske gjennomslaget kom i juni 2009. Bakgrunnen var at daværende kulturminister Trond Giske inviterte Frivillighet Norge og Norges Idrettsforbund til å delta i en arbeidsgruppe. Mandatet til arbeidsgruppen var å utvikle en rammestyrte kompensasjonsordning, som skulle trappes opp til 1,2 mrd. kr. innen 2014.

Dette var en stor seier for Frivillighet Norge. Momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er et viktig tiltak for å styrke frivillig sektor. Statistisk sentralbyrås (SSB) satellittregnskap viser at verdiskapningen i frivillig sektor er over hundre mrd. kr inklusive den frivillige innsatsen¹. Momskompensasjonsordningen har vært, og er, en investering som gir samfunnet vårt skyhøy avkastning.

Målsetningen med denne rapporten er å beskrive organisasjonens erfaringer med momskompensasjonsordningen, samt å dokumentere ulike forhold som fremmer eller hemmer momskompensasjonens tilgjengelighet for de frivillige organisasjonene.

I tillegg til undersøkelsen for 2014 baserer rapporten seg på en gjennomgang av relevante saksdokumenter knyttet til utviklingen av momskompensasjonsordningen, opplysninger fra Lotteri- og stiftelsestilsynet (LT) og tidligere undersøkelser blant Frivillighet Norges medlemmer.

1. Se www.ssb.no/orgsat/

1. Bakgrunn

1.1 Om momskompensasjonsordningen

Som følge av at det ble innført moms på en rekke nye tjenester i 2001, ble det etablert en tjenestemomskompensasjonsordning for frivillige organisasjoner. Hensikten var å kompensere frivillige lag og foreninger for merutgiftene som følge av reformen. Denne kompensasjonsordningen fungerte frem til 2009. Etter at arbeidsgruppen ferdigstilte sitt arbeid ble ordningen relansert og utvidet slik at den dekket både moms på varer og tjenester for frivillige organisasjoner fra og med juni 2010. Kulturdepartementet fikk ansvaret for ordningen, mens forvaltningsansvaret ble lagt til LT.

Ordningen er nedfelt i *Forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner*.² Som en del av Kulturløftet II i 2009 varslet regjeringen en opptrapping av midlene frem mot 2014. Det ble satt av en ramme på 396 mill. kr til momskompensasjonsordningen i statsbudsjettet for 2010 med et løfte om en opptrapping av ordningen til 1,2 mrd. kr innen 2014.

1.2 Avgrensing av søkemuligheter for organisasjonene

Da ordningen ble relansert i 2010 var intensjonen at ordningen skulle være tilgjengelig for de samme organisasjonene som hadde deltatt i tjenestemomskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner. Denne intensjonen ble uttrykt gjentatte ganger fra statens side i møter med arbeidsgruppen. I praksis ble flere typer organisasjoner, som tidligere var innenfor, utestengt fra den nye ordningen. Organisasjoner som av LT defineres å drive en virksomhet på vegne av det offentlige og studieforbundene er eksempler på dette.

Frivillighet Norge har siden 2010 påpekt urimeligheten i dette i høringer og i kontakten med offentlige myndigheter. Det er fremdeles behov for tydeligere kriterier for hvem som kan delta i momskompensasjonsordningen.

2. Lovdata: <http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-04-15-386>

1.3 Endringer i forskriften

Forskriften som etablerte momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner ble vedtatt 7. juni 2010. PricewaterhouseCoopers (PwC) gjennomførte på oppdrag fra Kulturdepartementet en evaluering av ordningen i 2012. Som følge av dette gjorde departementet noen mindre endringer i forskriften i 2013, gjeldende fra 15. april. De konkrete endringene i momskompensasjonsordningen var som følger:

- Minstegrenser for å søke om kompensasjon ble endret fra 300 000 kr til 200 000 kr i forenklet modell og fra 21 000 kr til 14 000 kr i dokumentert modell.
- Grensen for når det kreves registrert/statsautorisert eller kommunerevisor for enkeltstående søkere, sentralledd og aksjeselskap i forenklet modell ble økt til 5 mill. kr. i likhet med underledd.
- Grensen for når det kreves registrert/statsautorisert eller kommunerevisor for enkeltstående søkere, sentral-, regionalledd, lokalledd og aksjeselskap i dokumentert modell ble økt til 3 mill. kr.
- Krav til oppbevaring av dokumentasjon ble redusert fra 10 til 3 år i dokumentert modell for sentralledd, regionalledd og enkeltstående og fra 3 år til 1 år for lokalledd.
- Krav til oppbevaring av dokumentasjon ble redusert fra 10 til 3 år i forenklet modell for sentralledd, regionalledd og enkeltstående.

I forkant av endringen hadde Frivillighet Norge avgitt en rekke innspill i møter med, og i høringsuttalelser til, departementet basert på:

- opplysninger fra LTs hjemmesider
- de årlige spørreundersøkelsene som Frivillighet Norge gjør blant medlemsorganisasjonene umiddelbart etter at søknadsfristen for momskompensasjon er gått ut
- organisasjonenes innspill i Frivillighet Norges nettverksgrupper
- Rapporten Kompensasjon av merverdiavgift til frivillige organisasjoner - Undersøkelse av 10 sentralledd og 30 underledd blant Frivillighet Norges medlemmer
- løpende tilbakemeldinger til sekretariatet i Frivillighet Norge fra medlemsorganisasjonene i møter, skriftlige henvendelser og telefoner
- styrebehandlinger i Frivillighet Norge
- et medlemsmøte om momskompensasjonsordningen i 2013

En del av endringene har bidratt til at det har blitt enklere for mindre organisasjoner å søke om momskompensasjon. Det er likevel fortsatt en del forhold rundt ordningen som Frivillighet Norge mener bør endres. Potten som er avsatt til momskompensasjon er for liten og bør gjøres om til en "overslagsbevilgning" i statsbudsjettet for å sikre at organisasjonene får refundert all moms. Reglene for hvem som kan delta i momskompensasjonsordningen må bli tydeligere og mindre skjønnspregede. I tillegg må beregningsnøkkelen som brukes i forenklet modell endres slik at både store og små organisasjoner har like muligheter til å få refundert sine momsutgifter til den frivillige virksomheten. Dette er forhold det er konsensus om blant medlemmene og som Frivillighet Norge arbeider videre med.³

3. <http://www.frivillighetnorge.no/nolfrivillighetspolitikk/momskompensasjon/>

1.5 Refusjon krone for krone

En bærekraftig kompensasjonsordning for frivillige organisasjoner fordrer en beregningsnøkkel som samsvarer mest mulig med de reelle momskostnadene. Frivillighet Norge ga innspill til nødvendige endringer i forskriften til departementet januar 2014.⁴ Innspillene bygget på Frivillighet Norges policy som er forankret i Frivillighet Norges overordnede politiske mål for videreutviklingen av momskompensasjonsordningen.⁵ Hovedmålet har hele tiden vært at de frivillige organisasjonene skulle få refundert sine merverdiavgiftutgifter krone for krone. I tillegg skal:

1. Ordningen være reelt tilgjengelig for små og store organisasjoner. Dvs. at den må være enkel å delta i og at alle organisasjoner, uavhengig av om de er sentralledd, lokalledd eller frittstående, må ha mulighet til å få omtrent samme nivå på kompensasjonen.
2. Momskompensasjonsordningen være tilgjengelig for de samme organisasjonene som deltok i tjenestemomskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner, som ble bakt inn i dagens momskompensasjonsordning.
3. Frivillighetsregisteret ferdigstilles med alle de funksjoner som organisasjonene ble forespeilet da registeret ble lansert i 2008, og brukes som verktøy i ordningen. Det vil være det enkleste og mest kostnadseffektive både for staten og organisasjonene.
4. Momskompensasjonsordningen være en robust og varig ordning og utvikles i takt med behovet for kompensasjon. Ordningen må innrettes slik at ingen organisasjoner mottar mer momskompensasjon enn de faktiske momsutgifter organisasjonen har.

Denne undersøkelsen omfatter ikke momskompensasjonsordningen for idrettsanlegg. Frivillighet Norges holdning er at frivillige organisasjoner skal slippe momsbelastningen på alle typer innkjøp til den frivillige virksomheten. Det framstår ikke som logisk at moms-kompensasjonsordningen skiller mellom innkjøp av varer og tjenester knyttet til nyoppføring av bygg/anlegg, og andre typer innkjøp. Frivillighet Norge går derfor inn for at momskompensasjonsforskriften endres slik at alle norske frivillige organisasjoner som har drift av hus eller anlegg som en del av sin frivillige virksomhet kan få momskompensasjon knyttet til nyoppføring og påbygning/oppgradering på lik linje. For at dette forslaget skal gjennomføres er det avgjørende med en utvidelse av kompensasjonspotten for å sikre at en utvidelse av grunnlaget for beregningen av momskompensasjonen ikke fører til økt avkorting for andre brukere av ordningen.

1.6 Revidering av forskriften i 2015

Deloitte har i 2014 fått i oppdrag fra Kulturdepartementet å gjennomføre en kartlegging av organisasjonenes merverdiavgiftskostnader. Kartleggingen var planlagt ferdigstilt ved årsskiftet 2014 og vil i følge Kulturdepartementet danne grunnlag for en kvalitetssikring av beregningsgrunnlaget i forenklet modell. Departementet har varslet nye endringer i forskriften i 2015 som blant annet forventes å omhandle beregningsnøkkel.

4. <http://www.frivillighetnorge.no/filestore/Dokumenter/Frivillighetspolitikk/momskompensasjon-endringer.pdf>

5. Vedtatt på Frivillighet Norges medlemsmøte 26. feb 2013

2. Resultater fra momskompensasjonsundersøkelsen 2014

For å samle inn erfaringer rundt momskompensasjonsordningen, ble et spørreskjema sendt ut til alle medlemmer i Frivillighet Norge i september 2014, etter at organisasjonene hadde søkt, men før søknadene var behandlet i LT. Undersøkelsen ble fulgt opp av to purringer med endelig frist 26. november. Frivillighet Norge har gjennomført tilsvarende undersøkelser årlig i perioden 2010-2013. Undersøkelsen dekker faktisk søknadsbeløp, estimert mulig søknadsbeløp, erfaringer med søknadsprosessen og hvordan ordningen fungerer.

2.1 Hovedfunn

Frem til 2013 har rammebevilgningen som ligger til grunn for momskompensasjonsordningen økt i takt med de signaler regjeringen har gitt. Dette har ført til at søknadsbeløpet fra organisasjonene har gått opp og avkorting av faktisk kompensert beløp har gått ned.

I 2014 har organisasjonene som har søkt om momskompensasjon fått godkjent tilsammen 1,435 mrd. kr. som søknadssum hos LT. Dette er en økning på 89 mill. kr. fra 2013. I følge LT er det i 2014 1189 søknader, hvorav 1040 fikk innvilget søknaden.

I 2013 fikk søkerne tildelt 941 mill. kr. i momskompensasjon. Alle søkerne fikk en avkorting på 30% på grunnlag av søkt beløp. I 2014 fikk søkerne tildelt 1,19 mrd. kr. i momskompensasjon. Alle søkerne fikk en avkorting på 17% på grunnlag av søkt beløp.

Det er fortsatt en svak positiv, stigende trend i respondentenes erfaringer med kontakten med LT. Men fremdeles er det ca. 14% som opplever søkeprosessen som utfordrende. Trenden korrelerer med at henvendelsene til LT har blitt noe færre.

I respondentenes kommentarer (tilleggsinformasjon fra spørsmålene, men som ikke gjenspeiles i diagrammene) til momskompensasjonsordningen kretser tilbakemeldingene seg rundt særlig to hovedtemaer:

1. At de frivillige organisasjonene ikke påføres unødvendig kompliserte rapporteringsregimer, og at momskompensasjonsordningen fortsatt må være enkel og tilgjengelig.
2. At momskompensasjon må økes til et nivå hvor den kompenserer momsutgiftene til den frivillige virksomheten fullt ut.

Dette er i samsvar med de innspill Frivillighet Norge har gitt departementet.

Det er flere organisasjoner som har sendt søknad til LT enn foregående år. Årsaken er sannsynligvis at minstegrensen for å søke forenklet modell ble redusert fra 300 000 til 200 000 kr. i driftskostnader og at minstegrensen for å søke etter dokumentert modell ble redusert fra 21 000 til 14 000 kr. i momskostnader.

Ordningen blir mer og mer etablert og organisasjonene mer komfortable med ordningen. Samtidig er det fort-

satt et ikke ubetydelig antall organisasjoner som opplever ordningen som utfordrende å delta i.

2.2 Svarprosent

Svarprosenten i 2014 i forhold til antall medlemmer i Frivillighet Norge er på 63%, hvilket er på linje med gjennomsnittet i tidligere år. Antall respondenter var 180, hvorav 152 har søkt kompensasjon. Det har vært viktig at også organisasjoner som ikke har søkt momskompensasjon skulle besvare undersøkelsen, fordi det gir innblikk i årsaker til at organisasjoner ikke deltar i ordningen.

2.3 Søkermodell

Forenklet søkemodell er fortsatt mest brukt. 90,5 % av respondentene har valgt å bruke forenklet søknadsmodell i 2014. Tallet er praktisk talt uendret siden første undersøkelse i 2010.

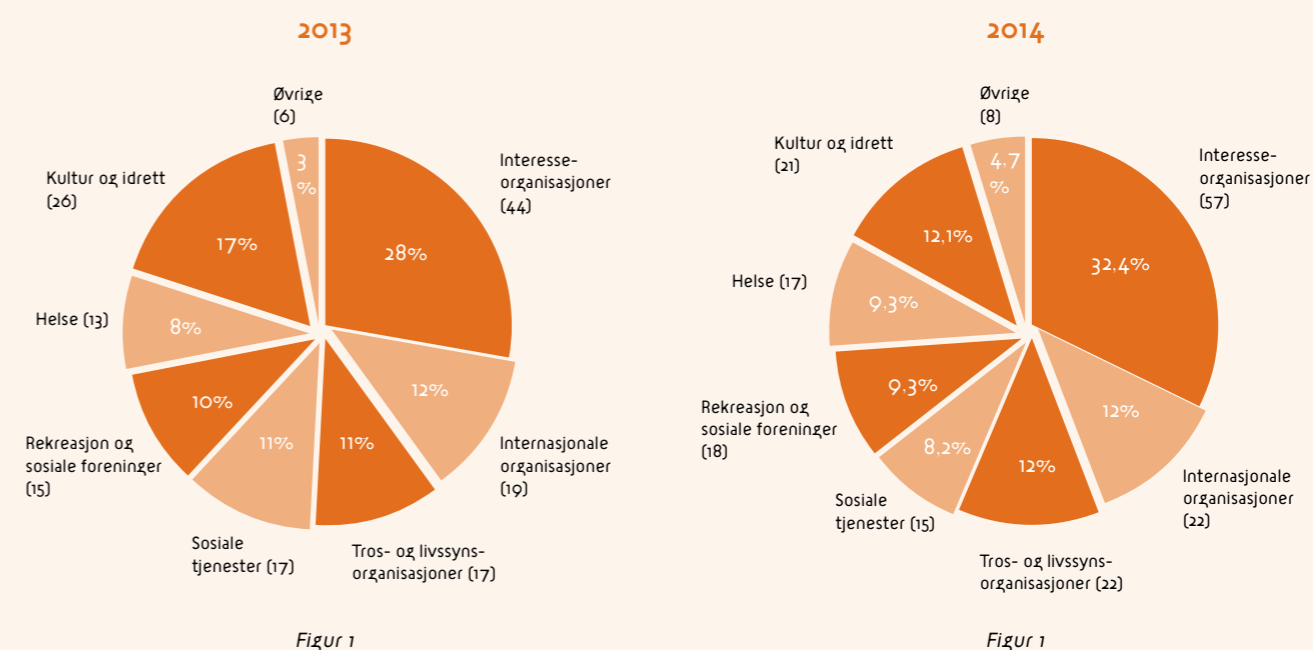
Valg av søknadsmodell har over tid vært svært stabil. Dette kan forklares med at mange velger den modellen som er enklest å håndtere, at den faller mest fordelaktig ut for organisasjonene, eller at svært mange organisasjoner ikke har ressurser til å velge dokumentert modell.

3. Fordeling etter organisasjonskategorier

Organisasjonene som har svart på undersøkelsen er delt inn i kategorier etter virksomhetsfelt. Vi har valgt å bruke de internasjonale ICNPO-kategoriene, som også brukes i Frivillighetsregisteret og Statistisk sentralbyrå (SSB), som utgangspunkt for å kategorisere organisasjonene.

3.1 Bransjefordeling i momskompensasjonsundersøkelsen

Oversikten viser fordelingen på organisasjonskategori for de som har besvart undersøkelsen (se figur 1 under).

I undersøkelsen telles respondentene kun en gang da det er sentralleddene som rapporterer inn tallene fra medlemsorganisasjonene. I oversikten i figur 1 telles for eksempel Norges Idrettsforbund bare en gang selv om de søker på vegne av flere tusen underledd.

I forhold til det økte antall respondenter i 2013 er de mest markante relative endringene økt deltakelse blant interesseorganisasjoner (opp 4,4%) og en nedgang blant kulturorganisasjoner (ned 4,9%). Bransjefordelingen viser likevel at det er en stor bredde i deltakelse i ordningen, hvilket viser at momskompensasjonsordningen er viktig for hele frivillig sektor.

4. Omfang av søknadsbeløp

4.1 Respondentenes søknadsbeløp

De 84% av respondentene som i 2014 har søkt om momskompensasjon har søkt om 1,072 mrd. kr. Tilsvarende i 2013 var 1,001 mrd. kr.

Beløpet respondentene i Frivillighet Norges undersøkelsen for 2014 dekker ca. 74,7% av det søknadsbeløpet LT oppgir at de har godkjent på sin nettside.⁶ Her oppgis det at det totale godkjente søknadsbeløpet utgjør 1,435 mrd. kr. Tilsvarende godkjente søknadsbeløp i 2013 var 1,346 mrd. kr.

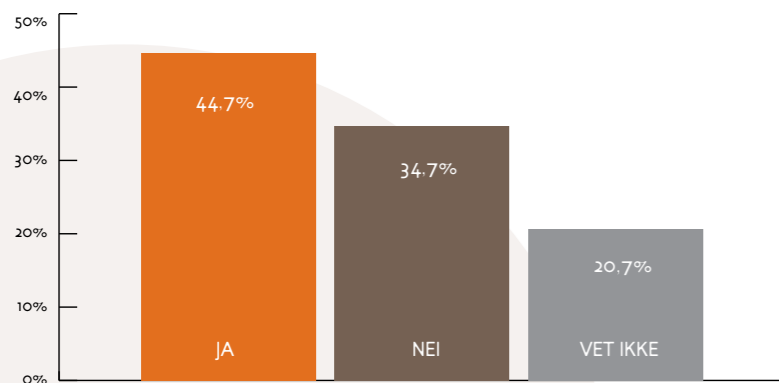
Det er rimelig å anta at den årlige økningen i totalt søknadsbeløp primært skyldes økningen i antall søknader. I 2014 er det kommet inn 1183 søknader til LT. Dette er 104 flere enn i 2013. I følge LT mottar ca. 1000 flere underledd kompensasjon i 2014.

Trenden er at stadig flere oppdager eller benytter ordningen. Man kan anta at økningen kan knyttes til at det både er flere søkere og at søknadene over tid har blitt stadig mer komplette.

4.2 Hvor mye mer antar respondentene at de kunne søkt om?

Av alle respondentene i undersøkelsen svarer litt over 1/3 at de kunne søkt kompensert 256 mill. kr. mer enn de faktisk søkte om, dersom forholdene hadde vært optimale. Dette tilsvarer 23,9% mer enn faktisk søknadsbeløp. Tilsvarende i 2013 var 263 mill. kr. tilsvarende 19,5%.

44,7% tror ikke de kunne søkt om et større beløp. 20,7% vet ikke (se figur 2 under). Av 150 respondenter har 34,7% svart at de kunne søkt kompensert et større beløp.

Figur 2

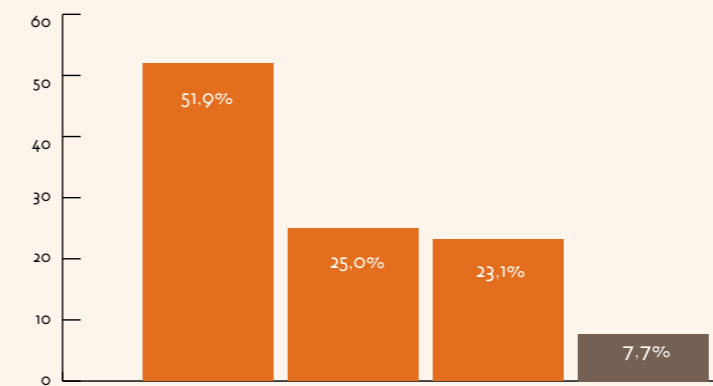
6. LT operer med 3 tallstørrelser i saksbehandlingen av søknadene:

1. Søknadsbeløp (1,458 mrd. kr) som er det beløpet de som faller inn under ordningen har søkt om.
2. Godkjent søknadsbeløp (1,435 mrd. kr) som er beløpet etter at LT har kontrollert og justert beløpet det er søkt om.
3. Tildelt beløp etter avkorting (1,191 mrd. kr).

Denne undersøkelsen tar utgangspunkt i godkjent søknadsbeløp da dette beløpet gir det beste estimatet på behovsutviklingen i ordningen.

4.3 Hva må være annerledes for å kunne søke optimalt beløp?

Respondentene ble også spurt om hva som må være annerledes dersom organisasjonene skulle kunne søkt om det de oppfatter som det reelle beløpet (se figur 3 under).

Figur 3

52 respondenter har svart på dette spørsmålet.

Forklaring:

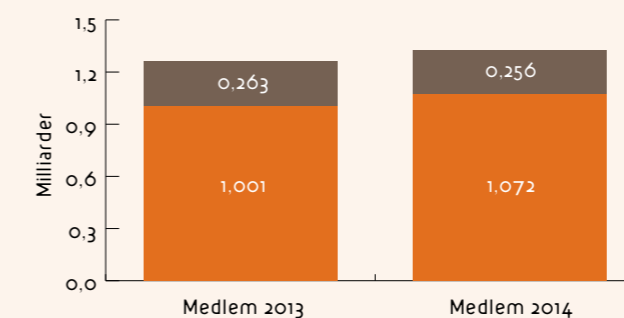
1. Vi må styrke organisasjonen sentralt slik at vi kan informere underleddene om momskompensasjonsordningen på en bedre måte (51,9%)
2. Utregningsnøkkelen i forenklet modell måtte ha blitt justert slik at underleddene fikk mer igjen for å søke (25%)
3. Ordningen må gjøres enklere for at flere av våre underledd skal sende inn regnskapstall (23,1%)
4. Vet ikke (7,7%)

Oversikten viser at et flertall av respondentene svarer at det er behov for ulike former for tilrettelegging dersom organisasjonene skulle kunne søkt om et høyere beløp. Dette bekreftes av de 7 respondentene som har kommentert under "annet". Blant disse vektlegges det i tillegg at tilretteleggingen for underleddene må skje både i regelverket og fra sentrallet, for at organisasjonen skulle kunne søke om et høyere beløp.

4.4 Faktisk og potensielt søknadsbeløp

Basert på informasjon fra respondentene i 2014, kan vi anslå at det samlede søknadsbeløpet fra dette utvalget kunne vært 1,328 mrd. kr. ved optimale søknadsforhold. Tilsvarende i tidligere undersøkelse i 2013 var 1,265 mrd. kr.

Anslaget er beregnet ved å regne ut differansen mellom søkt beløp og det beløpet de mener de kunne søkt om på hver enkelt respondent (se figur 4 under).

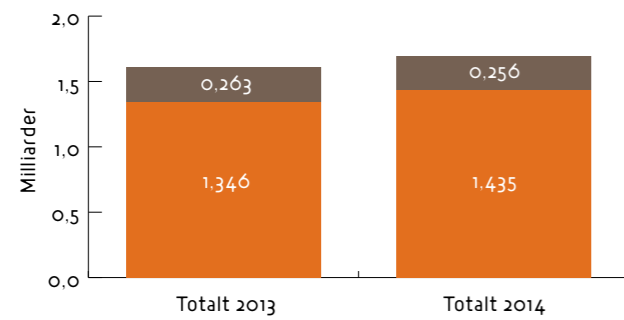

Figur 4

Tallene i figuren over baserer seg i sin helhet på data fra medlemsundersøkelsen. Blå søyle viser hvor stort beløp respondentene svarer de har søkt om i undersøkelsen. Rød søyle representerer differansen mellom det beløpet de søkte refundert og det de selv mener at de kunne søkt om under optimale forhold.

Figur 4. Faktisk og potensielle søknadsbeløp med tallene fra respondentene i Frivillighet Norges undersøkelse.

Dersom man legger til grunn søknadsbeløpet fra frivilligheten ut i fra LT tall på *godkjent søknadsbeløp* (1,435 mrd. kr.) kunne det søknadsbeløpet fra en samlet frivillig sektor stipuleres til minst 1,691 mrd. kr. (se figur 5 under).

Figur 5

Figur 5. Faktisk og potensielle søknadsbeløp med grunnlagstall fra LT

Blå søyle viser hva LT oppgir at hele frivilligheten har søkt om som godkjent søknadsbeløp (beløpet etter at LT har kontrollert og justert beløpet det er søkt om). Rød søyle for perioden 2013-2014 viser det ekstrabeløpet respondentene i Frivillighet Norges undersøkelse oppgir at de kunne ha søkt om, under optimale forhold.

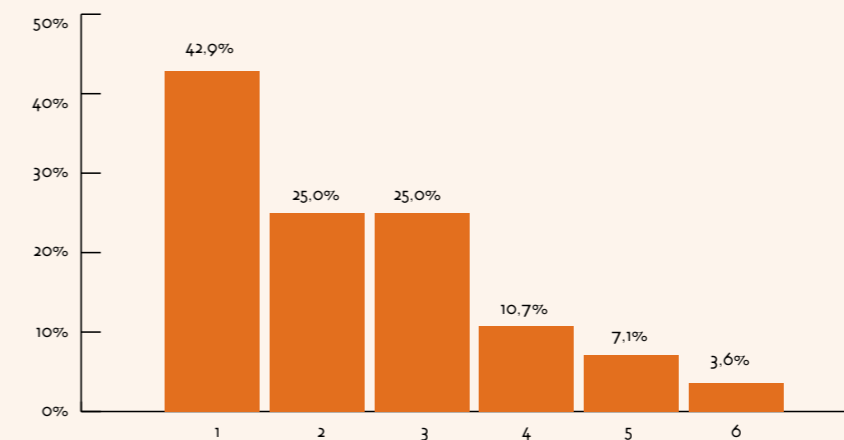
4.5 Avkorting av søknadsbeløpet

I 2013 ble søknadsbeløpet avkortet med ca. 30%. I 2014 er avkortingen på 17%. Frem til 2014 har størrelsen på momskompensasjonsbeløpet i statsbudsjettet økt betydelig fra år til år. Dette har bidratt til avkortingen har blitt vesentlig mindre i samme periode. Det er ikke signalisert at beløpet skal økes tilsvarende kommende år. I statsbudsjettet for 2015 er rammen på den generelle momskompensasjonen økt med 39,6 mill. kr. Dermed er det satt av i alt 1,24 mrd. kr i momskompensasjon neste år. Man kan derfor ikke forvente at avkortingen skal gå vesentlig ned. Dersom flere organisasjoner en dagens 1040 godkjente søkere søker, er det rimelig å anta at også avkortingen vil øke. Frivillighet Norge vil fortsette å arbeide for at organisasjonene skal få refundert sine momsutgifter krone for krone.

5. Hvorfor organisasjonene ikke søkte om momskompensasjon i 2014

5.1 Hva er årsakene til at organisasjoner ikke deltar i momskompensasjonsordningen?

Oversikten viser den prosentvise fordelingen mellom de ulike begrunnelsene respondentene oppgir for ikke å delta i momskompensasjonsordningen (se figur 6 under)

Figur 6

Blant de som har krysset av på Annet (25 %) svarer respondentene blant annet at de opplever det som uklart om de tilfredsstillt kravene i ordningen, at de ikke har hatt kapasitet til å sette seg inn i ordningen eller at de er for små.

28 respondenter har svart på dette spørsmålet.

Forklaring:

1. Organisasjonen faller utenfor momskompensasjonsordningen
2. Manglende kapasitet
3. Annet (spesifiser)
4. Vi kjenner ikke til ordningen
5. Vi rakk ikke å søke
6. For stor arbeidsmengde/kostnader knyttet til søkeprosessen i forhold til forventet kompensasjonsbeløp (slik at vinninga går opp i spinninga)

5.2. Hva skal til for at organisasjonen søker momskompensasjon i 2015?

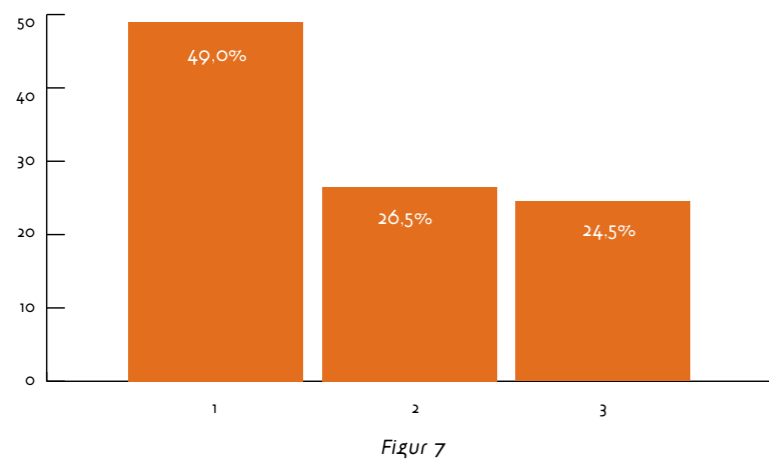
Av de 24 respondentene som har svart på dette kan man dele svarene inn i fem hovedkategorier:

- Mer veiledning og hjelp (kunnskap, kjennskap, informasjon) (8 respondenter).
- At vi skal defineres inn i ordningen (3 respondenter).
- At noen minner en om det (interne rutiner i en liten organisasjon kan gjerne svikte på dette punktet); men både LT og f.eks. Frivillighet Norge kunne godt minnet potensielle søkere noen tid før, og rett før søknadsfristens utløp. (3 respondenter).
- Forenkling av søknadsprosedyre (2 respondenter).
- Lavere terskel på omsetning for å kunne søke (2 respondenter).

6. Underleddenes deltakelse i ordningen

6.1 Søker organisasjonene på vegne av alle underledd?

Fra og med undersøkelsen i 2011 ble lokalledd og regionalledd slått sammen til én kategori – underledd, for å gjøre rapporteringen enklere. I undersøkelsen for 2014 oppgir 64,9% (98) av de 151 respondentene som har svart at de har underledd. Respondentene ble spurt om i hvilken grad organisasjonen søker momskompensasjon på vegne av underleddene (se figur 7 under).

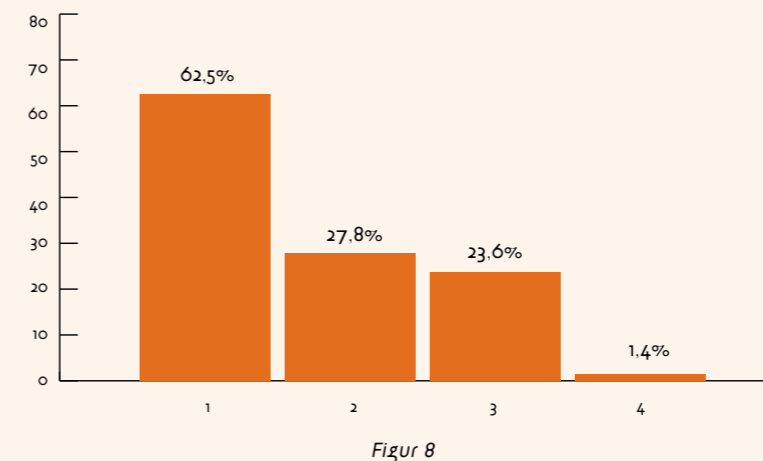
Forklaring:

1. Nei, vi søkte bare for noen av underleddene
2. Ja, på vegne av alle underledd
3. Nei, vi søkte bare for sentralleddet

Blant de 98 respondentene som har svart på dette spørsmålet i 2014 opplyser 24,5% at de ikke har søkt momskompensasjon for noen av sine underledd, kun sentralleddet. Dette er om lag det samme antallet som i tidligere år. Tendensen er at antall respondenter som ikke har søkt momskompensasjon for noen for noen av sine underledd, har stabilisert seg i løpet av de tre siste årene.

6.2 Hvorfor søker ikke organisasjonene på vegne av alle underledd?

Respondentene ble også spurt om årsaken til at organisasjonene ikke søkte om momskompensasjon på vegne av alle underledd (se figur 8 under).

På spørsmål om hvorfor organisasjonene ikke har søkt på vegne av alle underledd, ser man at det fortsatt er mange av respondentene som enten opplever det som irrelevant eller utfordrende dersom man også skal søke på vegne av underleddene. Av de 72 respondentene som oppgir at de ikke har søkt momskompensasjon på vegne av alle sine underledd, gis følgende begrunnelser:

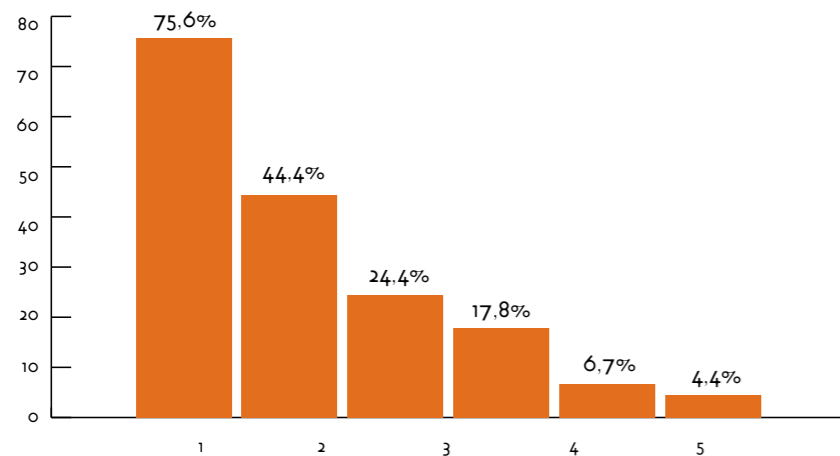
1. Underledd rapporterer ikke driftskostnader til sentraladministrasjonen: 62,5%
2. Manglende kapasitet i sentralledd til å innhente driftskostnader og rapportere for underledd: 27,8 %
3. Annet: 23,6 %
4. Ikke nok tid til søknadsprosessen: 1,4 %

Hovedsvarvariablene under Annet er at underleddene kun driver med frivillig aktivitet og er uten inntekter, at ordningen er for komplisert for underleddene, at de har felles regnskap med sentralleddet eller at de ikke er registrert i Frivillighetsregisteret (se figur 8 over).

Den generelle trenden i perioden 2013 – 2014 er at tallene som viser at underleddene ikke rapporterer driftskostnader til sentraladministrasjonen har flatet ut. Samtidig har rapportering på manglene kapasitet gått kraftig ned (fra ca. 40% til 27,8%). Dette kan skyldes at organisasjonene har endret sine rutiner eller rustet opp sentralleddet slik at det har økt sin kapasitet for å innhente tallmateriale fra underleddene. En annen mulig årsak er at flere kommuner legger ut informasjon om søknadsfristen for momskompensasjonsordningen på sin nettside. En tredje medvirkende faktor kan være at den nye søknadsfristen fra 2012 (fristen ble forlenget til 1. september) har fått effekt blant respondentene i 2014.

6.3 Hvorfor rapporterer ikke alle underleddene sine driftskostnader til sentralledet?

Underleddene deltar ikke i undersøkelsen. Respondentene ble derfor spurt om hva de tror er årsaken til at ikke alle underleddene rapporterer driftskostnader til sentralledet (se figur 9 under).

Figur 9

De 45 respondentene som mener noe om årsaken til at ikke alle underleddene rapporterer driftskostnader til sentralledet, gir følgende begrunnelser:

1. Noen underledd har ubetydelig/ingen økonomi: 75,6%
2. Manglende kapasitet i underledd til å rapportere driftskostnader: 44,4%
3. Det er for komplisert for underleddene å rapportere driftskostnader til sentralledet: 24,4%
4. Underleddene har ikke fått god nok informasjon om momskompensasjonsordningen: 17,8%
5. Annet: 6,7%
6. Vet ikke: 4,4%

Hovedsvarvariablene under Annet er at underleddene enten ikke er registrert i Frivillighetsregisteret, ikke vet om ordningen, har liten økonomi eller manglende økonomioppfølging.

6.4 Antall potensielle underledd som kunne deltatt i ordningen

Av de 98 respondentene (64,9%) som har svart at de har underledd er det 48 som svarer at de bare har søkt på vegne av noen underledd. For å kartlegge hvor mange av underleddene som kunne deltatt i momskompensasjonsordningen ble disse respondentene spurt om hvor mange underledd de antok de kunne søkt på vegne av, dersom søknadsprosessen hadde vært optimal.

De 45 respondentene som svarer at de har søkt på vegne av noen underledd har fra 5 til 8000 lokallag. 3 respondenter har ikke oppgitt tall på underledd. Det er søkt om momskompensasjon på vegne av 7358 underledd i undersøkelsen. Respondentene oppgir at de kunne søkt om momskompensasjon på vegne av 15660 underledd ved optimale forhold.

6.5 Hva må til for å søke på vegne av flere underledd?

På spørsmål om hvilke endringer som må gjøres i momskompensasjonsordningen for å kunne søke om kompensasjon på vegne av flere underledd svarte respondentene følgende i et åpent kommentarfelt i undersøkelsen:

- Sentralledet har ikke kapasitet til å ordne opp for alle lokallag. Lokallag som ikke har kapasitet eller kompetanse nok til å sende inn korrekt informasjon, eller forstår viktigheten av det, må selv ta ansvaret (7 respondenter).
- Det må bli høyere prosentandel på administrasjonskostnad for å kunne gi bedre oppfølging av underleddene (4 respondenter).
- Forenkle ordningen ved å ta bort de fleste unntakene (4 respondenter).
- Sentralledet må gis kapasitet til å følge opp underledd som ikke rapporterer regnskapstall (4 respondenter).
- Det må settes en lavere nedre grense på omsetning for å delta (3 respondenter).
- Sentralledet må skjerpe interne rutiner (3 respondenter).
- For underledd uten ansatte må prosentsatsen i forenklet modell økes. Det er urimelig overfor de minste underleddene at kun 35% av alle driftskostnader teller (3 respondenter).
- Lite teknisk kyndighet grunnet alderssammensetning (eldre) i lokallagene (2 respondenter).

6.6 Oppsummering underledd

Ser man svarene i punkt 6.4 og 6.5 i sammenheng er det særlig to forhold som utpeker seg som interessante.

For det første at svært mange organisasjoner mener de kunne søkt på vegne av 1-10 ganger flere underledd enn det de gjør i dag. Det betyr at langt flere lokale lag og foreninger kunne ha deltatt i ordningen dersom forholdene hadde ligget til rette for det. For det andre at sentralleddene peker både på forhold knyttet til interne utfordringer for en bedre tilrettelegging og behov for konkrete endringer i søkekriteriene, som årsaker til at ikke flere underledd søker.

Frivillighet Norge mener at full momskompensasjon vil gi best forutsetning for økt deltakelse. Svarene under punkt 6.5 kan betraktes som innspill til forhold som vil bidra til å optimalisere momskompensasjonsordningen slik at flere underledd inkluderes i ordningen.

7. Opplevelse av prosessen og kontakten med Lotteri- og stiftelsestilsynet

7.1 Søknadsprosess

Av de 151 respondentene som har svart oppleves søkeprosessen som oversiktlig og lettfattelig av de fleste respondentene (rød søyle i figur 10 under). 86,1% av de som har søkt om momskompensasjon, sier de opplevde prosessen som oversiktlig og lettfattelig. Tilsvarende var tallene 79,5% i 2013, 76,7% i 2012, 77,6% i 2011 og 64,2% i 2010.

Trenden er positiv stigende fra foregående år. Likevel er det viktig å påpeke at ca. 14% av respondentene fortsatt opplever at søknadsprosessen er utfordrende.

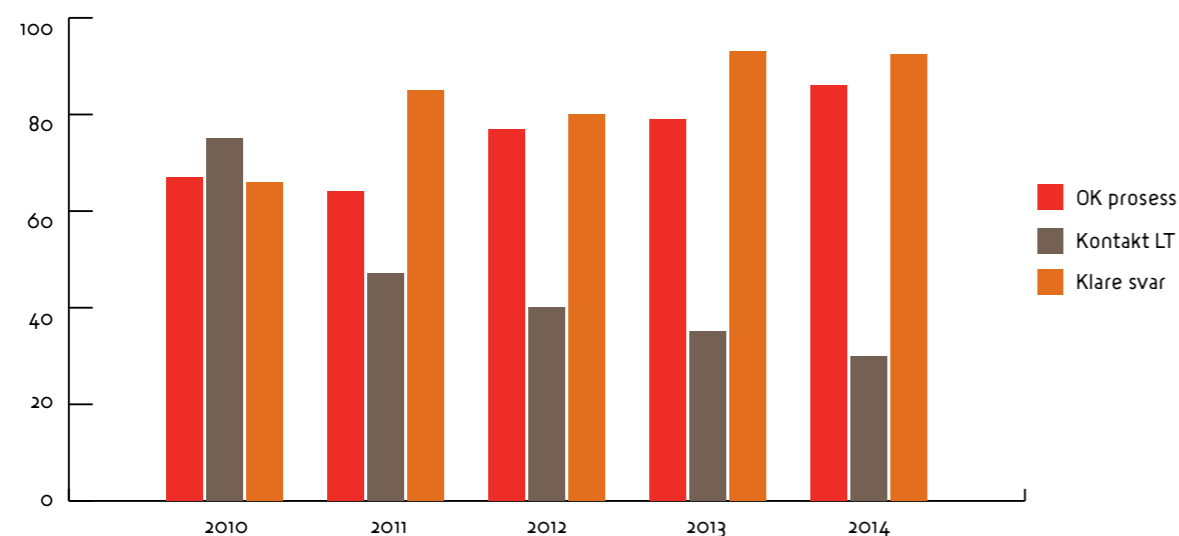
7.2 Kontakten med Lotteri- og stiftelsestilsynet

Undersøkelsen viser at det fortsatt er et synkende antall henvendelser til LT (rød søyle). I 2014 oppga 30% av respondentene at de har vært kontakt med LT i forbindelse med utformingen av søknaden om momskompensasjon (brun søyle i figur 10 under). Tilsvarende i tidligere undersøkelser var tallene 35,4% i 2013, 41,3% i 2012, 47% i 2011 og 75% i 2010.

Selv om tallene viser en positiv trend der stadig færre ser ut til å ha behov for å ta kontakt med LT, må det likevel understrekes at det fortsatt er en høy andel av våre medlemmer som har behov for å henvende seg dit i forbindelse med søknad om momskompensasjon.

7.3 Klare svar

Undersøkelsen viser at den prosentvise andelen som er fornøyd med LT' svar (orange søyle) har flatet ut. I 2014 oppga 93,3% av respondentene som har kontaktet LT at de fikk klare svar på konkrete spørsmål underveis i søknadsprosessen (orange søyle i figur 10 under). Dette er samme tall som i 2013. Tilsvarende i tidligere undersøkelser var tallene 93,3% i 2013, 80,3% i 2012, 85,7% i 2011 og 66,3% i 2010.

Figur 10

Grafen viser at det var en klar oppgang fra 2012 til 2013. I og med at det er et høyere antall søkere i 2014 forsterkes antakelsen om en stabil oppadgående trend. Årsaken kan være at rutinene knyttet til undersøkelsen er godt innarbeidet blant Frivillighet Norges medlemmer. I tillegg kan det tyde på at LT har styrket sin veilederrolle i søknadsprosessen knyttet til momskompensasjonsordningen.

8. Kommentarer til undersøkelsen

Medlemmene ble spurt om de har ytterligere kommentarer til momskompensasjonsordningen eller til denne undersøkelsen. 39 respondenter har svart på dette. Svarene kan deles inn i 7 forskjellige kategorier.

1. Kommentarer vedrørende fradrag på kostnader knyttet til eiendom (4 respondenter).
2. Kommentarer vedrørende å bli en del av den ordinære mva. ordningen slik at man får refundert krone for krone (4 respondenter).
3. Kommentarer vedrørende skjev/urettferdig fordeling i forenklet modell for organisasjoner med mange ansatte, der påstanden er at de får refundert langt mer momskostnader enn de rent faktisk har (4 respondenter).
4. Kommentarer vedrørende at underleddene bør kunne søke direkte selv eller at organisasjonene må få dekket kontroll, veiledning og revisjon av søknaden, da de gjør statens oppgave her (4 respondenter).
5. Kommentarer vedrørende at det må legges mer penger i potten eller at det må bli momsfratak for frivillige organisasjoner (3 respondenter).
6. Kommentarer vedrørende at det er uklare begrepsbruk og regler vedrørende hva som gjør at organisasjonene faller innenfor eller utenfor ordningen (2 respondenter).

I tillegg har 7 respondenter lagt inn noen kommentarer til LT. På den ene siden gir de honnør for rask respons og er positive til at søknadsprosessen er blitt en mye enklere med årene, blant annet med elektronisk søknad. På den andre siden er de negative til at det elektroniske skjemaet blir lagt ut lenge etter at revisjonen på eget regnskap er ferdig. I tillegg er det noen som kommenterer at det kan være vanskelig å komme i kontakt med rett person som kan gi klare svar.

Samlet gjenspeiler kommentarene langt på vei den type innspill Frivillighet Norge mottar på sine nettverksgruppemøter med sine medlemmer i saker som gjelder økonomiske rammevilkår for frivillig sektor. Dette indikerer at innspillene er representative for et bredt lag av Frivillighet Norges medlemmer.

9. Konklusjoner

momskompensasjonsordningen 2014

 Momskompensasjonsordningen blir stadig viktigere for Frivillighet Norges medlemmer. Ordningen må reflektere at den skal refundere momsutgifter og ikke være en tilskuddsordning.

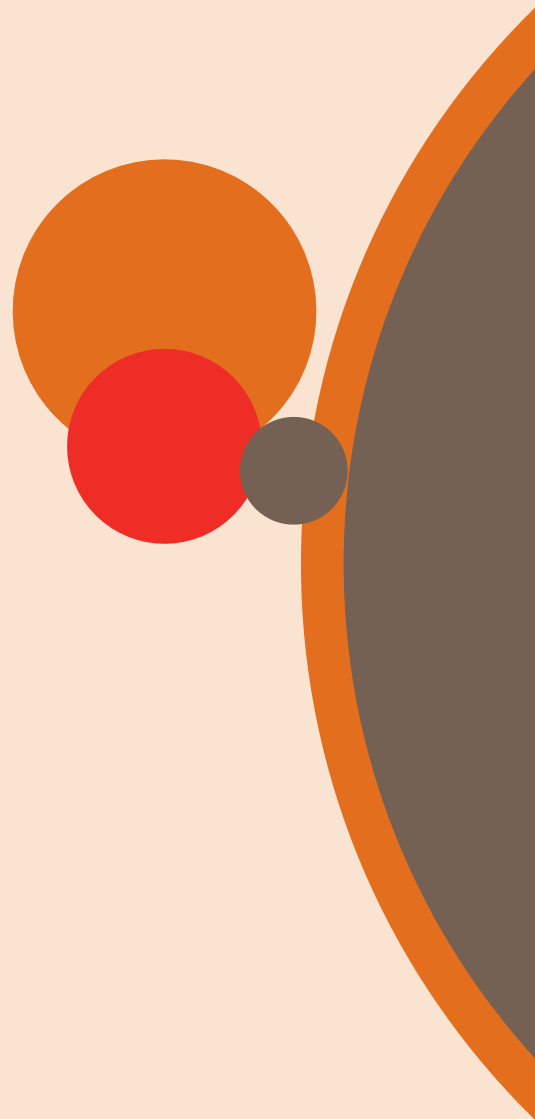
Det er behov for endringer som sikrer at alle momsutgifter relatert til frivillig virksomhet refunderes. Ordningen må innrettes slik at ingen organisasjoner mottar mer momskompensasjon enn faktiske momsutgifter.

Rammen for ordningen er ikke tilstrekkelig til å dekke alle momsutgiftene knyttet til den frivillige virksomheten i organisasjonene. Dersom søknadsbeløpet fortsetter å stige i samme takt som i perioden 2010-2014, må organisasjonene regne med en større avkorting på momskompensasjonen i 2015 enn de hadde i år.

Frivillighet Norge mener at momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner må gjøres om til en behovsstyrt ordning, som sikrer at organisasjonene får refundert all moms på innkjøp av varer og tjenester til den frivillige virksomheten. Frivillighet Norge mener også at momskompensasjonsordningen må videreutvikles slik at alle organisasjoner som bruker den forenklete søkemodellen har samme utsikter til å få full momskompensasjon. Dersom dagens fordelingsnøkkel i forenklet modell videreføres, må rammen for momskompensasjon økes betydelig i statsbudsjettet for 2016 for at målet om full kompensasjon skal oppnås. Dersom godkjent total søknadsbeløp, som i 2014 var 1,435 mrd. kr., øker med 5% i både 2015 og 2016, blir totalt godkjent krav om momskompensasjon i 2015 om lag 1,507 mrd. kr., mens tallet blir om lag 1,582 mrd. kr. i 2016.

Det er sannsynlig at endringene fra 2013 i forskriften i momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner har ført til at det har blitt noe enklere for mindre organisasjoner å søke om momskompensasjon. Momskompensasjonsordningen har dermed blitt tilgjengelig for flere organisasjoner,

Momskompensasjonsordningen har etablert seg blant Frivillighet Norges medlemmer, men det er fremdeles en for lav andel av frivillige organisasjoner som deltar. Det er behov for at kriteriene for hvem som kan delta i ordningen må tydeliggjøres og at det blir enklere for underleddene å delta. Reglene for deltakelse i ordningen må bli tydeligere og mindre skjønnspregede.

FRIVILLIGHETNORGE

www.frivillighetnorge.no

Frivillighet Norge | St. Olavs gate 25 0166 Oslo | Pb 6832 St. Olavs plass, 0130 Oslo
tel. 21 56 76 50 | twitter: @frivillighet